

Handläggare
Carina Cronwall
Telefon: 0850822310

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2019-12-19

Objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

I stadens budget år 2017 fick socialnämnden i uppdrag att utreda objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. I utredningen konstaterades fler brister gällande insyn, dokumentation och uppföljning i ärenden där anhöriga var anställda jämfört med övriga ärenden. Socialnämnden föreslår att staden ska begränsa möjligheterna till att anhöriga anställs som avlösare eller ledsagare. Förvaltningen är positiv till den modell som socialnämnden föreslår.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom avdelningen för social omsorg. Ärendet tas upp i lokal samverkansgrupp den 3 december 2019 och behandlades i rådet för funktionshinderfrågor den 21 november och den 12 december 2019.

Ärendet

Utredningen "Objekt- och anhörganställningar inom ledsagarservice och avlösarservice"

I stadens budget år 2017 fick socialnämnden i uppdrag att utreda objekt- och anhörganställningar inom ledsagar- och avlösarservice

inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning. I utredningen konstaterades fler brister gällande insyn, dokumentation och uppföljning i ärenden där anhöriga var anställda jämfört med i övriga ärenden. Vidare konstaterades att möjligheten att framföra klagomål var begränsad och att arbetsmetoderna var otydliga. Utifrån resultatet av utredningen gav socialnämnden socialförvaltningen i uppdrag att i samarbete med stadsdelsförvaltningarna ta fram en modell för att begränsa möjligheterna till att ha anhörig- och objektanställningar, speciellt anhöriga som anställda inom ledsagarservice/ ledsagning samt avlösarservice/ avlösning. Socialnämnden har ställt sig bakom socialförvaltningens förslag och kommunstyrelsen har nu skickat förslaget på remiss.

Socialnämndens förslag rörande anhöriganställningar
Socialförvaltningen har tillsammans med samverkansparterna arbetat fram en modell för objekt- och anhöriganställningar inom ledsagar och avlösarservice. Socialnämndens förslag kommer att arbetats in i stadens riktlinjer för handläggning av insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning om det antas av fullmäktige.

I arbetet med modellen har definitionen av anhöriganställning hämtats från utredningen som gjorts av äldreförvaltningen gällande anhörig- och objektanställningar inom hemtjänsten. Vissa justeringar har gjorts för att passa aktuell insats.

Följande definition har använts:

- Anhöriganställningar innebär att brukarens förälder, barn eller andra släktingar anställs för att utföra insatser för den enskilde. Det är inte nödvändigt att de båda delar hushåll.

Den föreslagna modellen syftar till att kvalitetssäkra insatserna ledsagning/avlösning och ge förutsättningar för att insatserna utförs på ett rättssäkert sätt. Brukarperspektivet beaktas genom att den enskildes synpunkter tydligare kan fångas upp. Kraven på kompetens i utförandet säkerställer att syftet med insatsen uppnås.

Den föreslagna modellen beskrivs så här

- Endast om synnerliga skäl föreligger ska anhöriga som anställda godkännas inom avlösning/ avlösarservice och ledsagning/ ledsagarservice.
- Beslut om anställning är normalt en verkställighetsfråga där

anställningsbeslutet fattas av arbetsgivaren. Anhöriga ska som huvudregel inte anställas för att genomföra avlösning/ avlösarservice eller ledsagning/ ledsagarservice men sådan anställning kan ske då synnerliga skäl föreligger.

- Den biståndsberättigade har möjlighet att få frågan om att anhörig ska utföra insatsen prövad. Beslut om att brukaren får ha en anhörig som utför insatsen fattas av aktuell beställarenhet. Prövning sker enligt 4 kap. 2 § SoL. Prövning enligt 4 kap 2 § SoL ska dock alltid föregås av prövning enligt 4 kap. 1 SoL.

I praktiken kan detta leda till att ansökan om att få anhörig som utför insats avslås enligt 4 kap. 1 § SoL, eftersom socialtjänstlagen inte innebär att det finns en sådan rättighet för att uppnå skälig levnadsnivå. Ansökan kan däremot beviljas vid prövning enligt 4 kap. 2 § SoL om vissa förutsättningar enligt nedan är uppfyllda.

Anställning av anhörig kan godkännas om synnerliga skäl föreligger. Detta är en bedömning som görs av enhetschef vid aktuell beställarenhet.

Synnerliga skäl föreligger om den enskildes behov svårligen kan tillgodoses på annat sätt än genom anhöriganställning på grund av exempelvis

- att det krävs ingående kunskaper för att säkerställa att stödet ska kunna ges tryggt och säkert
- att en medicinsk utredning visar på att brukaren har svårigheter med att ta in nya personal.

Socialnämndens förslag rörande objektsanställningar

Definitionen av objektsanställningar har hämtats från utredningen som gjorts av äldreförvaltningen gällande anhörig- och objektsanställningar inom hemtjänsten. Vissa justeringar har gjorts för att passa aktuell insats.

Följande definition har använts

- Objektsanställningar innebär att en person är anställd för att utföra insatser hos enbart en brukare, och inte åt några andra brukare.

Då utredningen gällande objekt- och anhöriganställningar inom ledsagar- och avlösarservice mynnade ut i ett förslag om att begränsa anhöriga som anställda föreslås inte någon begränsning i övrigt i den del som handlar om objektsanställningar, det vill säga vid de situationer då den objektsanställda inte är anhörig.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget att staden begränsar möjligheten till att anhöriga anställs som avlösare eller ledsagare. Förvaltningen bedömer inte att förslaget begränsar brukarens självbestämmande utan ser fördelar utifrån att insatserna kvalitetssäkras. I praktiken tillämpas liknande förhållningssätt redan i dag med stöd från stadens riktlinjer för anhöriga som anställda inom hemtjänsten.

Förvaltningen ställer sig frågande till att riktlinjen om anhöriganställning innehåller en skrivning om lägsta delegat för beslut om att en anhörig ska anställas. Delegationsnivå för olika typer av delegationsbeslut styrs av nämndernas delegationsordning och det kan behöva klargöras vilken status förslaget har i förhållande till respektive nämnds delegationsordning.

Förvaltningen ser behov av att socialförvaltningen tar fram handläggarstöd som till exempel beslutsmallar för dessa ärendetyper.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Toni Mellblom
avdelningschef

Bilagor

1. Remissunderlagen biläggs och publiceras i Meetings Plus
2. Yttrande från Rådet för funktionshinderfrågor

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2019-12-02
Toni Mellblom, avdelningschef	2019-12-02